

Nr 1105

Av herr Ståhl, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 110, angående vissa anslagsfrågor m. m. rörande det militära försvaret och civilförsvaret.

Med anledning av årets statsverksproposition, bilaga 6, väcktes under motionstiden av mittenpartierna en gemensam partimotion (I: 518 och II: 664). I denna klarlades de säkerhetspolitiska bedömningar som bildar grundvalen för mittenpartiernas ställningstagande i försvarsfrågan och till vilka jag helt ansluter mig. Dessa bedömningar jävas icke av det betänkande som de socialdemokratiska ledamöterna i 1965 års försvarsutredning senare framlagt. Tvärtom synes bedömningarna i många fall vara överensstämmande.

Om sålunda bedömningarna om vår säkerhetspolitiska situation i mycket kan anses gemensam, skiljer sig uppfattningen om de krav, som denna säkerhetspolitiska situation ställer på vårt försvar, såväl vad gäller de totala anslagen som dessas fördelning på olika försvarsfunktioner. Detta framgår klart vid ett studium av proposition nr 110/1968 jämfört med mittenpartiernas partimotion. I första hand gäller detta handlingsfriheten för marinen och inom denna i nuläget främst för flottan. Under den kommande försvarsbeslutsperioden måste verksamheten inom försvaret därför bedrivas så, att möjligheterna att vid nästa försvarsbeslut bestämma den fortsatta inriktningen av försvaret inte förspills. Ett studium av proposition nr 110 ger vid handen, att risken härför är överhängande i första hand inom två områden inom marinen, nämligen när det gäller ytattackförbanden och helikoptrarna.

Ur öppna källor kan utläsas att antalet ytattackförband — om inga nya förband tillkommer — till 1971 minskas med 3 och till mitten av 1975 med 10. Det betyder en minskning med mer än hälften av vad vi nu har. Och det vi nu har är väsentligt mindre än det som under andra världskrigets sista år framstod som ett minimum för att klara neutralitetsvakten och ett nödortfiktigt sjöfartsskydd runt våra kuster.

Helikoptrar utnyttjas inom alla försvarsgrenar för transporter och i räddningsuppdrag. Men i marinen, som först tog helikoptern i sin tjänst, är deras viktigaste uppgifter stridsuppgifter, främst ubåtsjakt men också minsvepning och spaning. De har i dessa uppgifter visat sig effektiva och stridsekonomiska. De får successivt allt större uppgifter vid bekämpning av ubåtar och i sjöfartsskyddet, då fregatterna av åldersskäl utrangeras. I marinens helikopterorganisation ingår ett 25-tal helikoptrar. Vissa är redan överåriga och till 1971 kommer alla utom 3 stycken att ha utgått ur organisationen.

För att talet om handlingsfrihet skall ha en verklig innebörd är det nödvändigt att beställningsverksamheten vid marinen hålls uppe och projektering och ersättningsanskaffning får fortgå. Den aktuella marina materielen tar lång tid att anskaffa. Det som i första hand erfordras är bemyndigande att lägga ut beställningar så att denna verksamhet inte stryps. Marinen har icke fått några bemyndiganden för stridsfartyg eller helikoptrar sedan 1961, då riksdagen gav bemyndiganden för 6 torpedbåtar av Spica-typ och Sjöormen-ubåtar. Detta understryks också kraftigt i överbefälhavarens öppna yttrande över försvarsutredningens betänkande där han säger: »För att få reell handlingsfrihet krävs dessutom att långsiktiga bemyndiganden lämnas under perioden, främst till marinen.»

I proposition nr 110 läses genom föredragande departementschefen på ett sätt som tidigare inte varit vanligt olika belopp för vissa anslag utan hörande av de militära myndigheterna. Där föreslås att marinen för 1968/69 skall få nya beställningsbemyndiganden på 165 milj. kr. Detta är mindre än hälften av den bemyndigandesumma marinförvaltningen begärt. Beskärningen innebär att, trots det stora behovet, inga bemyndiganden för beställning av helikoptrar lämnas. Den innebär vidare att av den serie om tolv torpedbåtar av typ Spica, som marinförvaltningen begär att få lägga ut och som försvarsministern haft som utgångspunkt för sina beräkningar, endast sex kan beställas. Förutom en försening av tolvbåtsserien, som mot bakgrund av den påtalade starka nedgången av ytattackfartygen är ytterst allvarlig, innebär denna delning en fördyring av serien med närmare 20 milj. kr.

Det synes angeläget att dessa anslagsdispositioner ställes under ingående diskussion innan riksdagen tar ställning. Det är mot bakgrund av detta önskemål man har att se de alternativa yrkanden som här framföres.

Ett bifall till marinförvaltningens framställning om beställningsbemyndigande för helikoptrar och en beställning på en gång av den aktuella 12-serien torpedbåtar innebär att bemyndigandet till marinen bör ökas från i propositionen angivna 265 milj. kr. till 520 milj. kr. Behovet av betalningsmedel för 1968/69 ökar härvid endast med 15—20 milj. kr., vilket endast tar i anspråk en del av det belopp varmed av mittenpartierna föreslagen kostnadsram överstiger den i propositionen föreslagna.

Med anledning av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att nya beställningar av fartygsmateriel m. m. under budgetåret 1968/69 får läggas ut inom en kostnadsram av 520 milj. kr. för att bl. a. medge beställning av tunga och lätta helikoptrar och tolv torpedbåtar.

Stockholm den 4 april 1968

Manne Ståhl (fp)